

Betreft: Initiatiefvoorstel Afvalpreventie. Voorkomen is beter dan genezen

Datum eerste versie: 9 mei 2023

Aan de leden van de Groninger gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders,

Hierbij leggen we u het volgende initiatiefvoorstel voor. Wij vragen pre-advies van het college van burgemeester en wethouders.

Initiatiefvoorstel

Afvalpreventie

Voorkomen is beter dan genezen¹

Inleiding

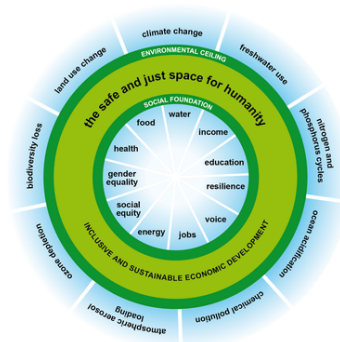
Het nieuwste IPCC rapport² welke in maart uitkwam, was alarmerend. Als we nog dachten dat we de opwarming van de aarde een halt hadden kunnen doen toebrengen, dan werd die hoop nu echt de kop in gedrukt. De harde waarheid is dat we een opwarming van 1,5°C niet meer gaan halen, maar daar ruimschoots overheen gaan. De aarde staat in brand en wij zijn niet in staat om haar tijdig te blussen.

We werken in Groningen hard aan klimaatadaptatie, energietransitie en verduurzaming in de brede zin van het woord. Onze binnenstad is autoluw, bussen rijden veelal elektrisch of op waterstof, we isoleren woningen en verwarmen deze niet meer met fossiele brandstoffen. Want besparen en het verminderen van het gebruik van energie is de beste manier om echt een reductie van het gebruik van fossiele brandstoffen te bewerkstelligen. Ditzelfde principe geldt ook voor spullen. We staan er meestal niet bij stil, maar spullen worden gemaakt van grondstoffen, soms schaarse. En er wordt een forse hoeveelheid energie gebruikt tijdens de productie. Dus ook hier geldt, alles wat je niet gebruikt is winst voor het klimaat én voor je portemonnee.

De meeste mensen zijn zich niet bewust van het feit dat spullen de grootste impact op het klimaat hebben³. Meer dan 80% van de impact op ons klimaat is verborgen in het productieproces. Als je lang gebruik maakt van een product is het niet erg, dan smeert de impact van dat product zich uit over de vele jaren van het gebruik ervan. Momenteel leven we echter in een wegwerpmaatschappij en sommige producten worden helaas zo gefabriceerd dat ze geen lange levensduur hebben. Je kunt er ook voor zorgen dat producten die weggegooid worden gerecycled worden. In Groningen werken we ook hard aan een hoog recyclepercentage. Maar dat proces kost nog steeds veel energie en veel producten zijn niet makkelijk te recyclen. Je verliest hierdoor veel waarde⁴.

Earth Overshoot Day, de dag die aangeeft wanneer alle ecologische bronnen die we gebruikt hebben in een jaar weer kunnen worden geregenereerd door de aarde, is eind juli. Dutch Overshoot Day valt zelfs in april. In een kwartaal tijd verbruiken we in Nederland dus zoveel bronnen, waar we een jaar voor nodig hebben om van te herstellen. Bijna 4x zoveel als de aarde aan kan. Er zijn verschillende manieren om onze maatschappij en economie anders in te richten. De meeste wetenschappers zijn het ermee eens dat de hoeveelheid die we consumeren binnen de grenzen moet zijn van wat de planeet aan kan. De *donut economie* van Kate Raworth is hier een goed voorbeeld van. Het is een antwoord op ongebreideld kapitalisme en laat zien dat er grenzen zijn aan groei.

Om minder bronnen te gebruiken, kunnen we aan de ene kant kijken goederen. En ten tweede kunnen we kijken naar de consumptie kant gebruiken van spullen dus. Het eerste, de productie, is iets wat beïnvloedbaar is op mondiaal, Europees en landelijk niveau. Daarnaast hebben we in de niet veel maak-industrie. Daarom zullen we in de Gemeente Groning het tweede, de consumptie.

Het voorkomen van afval is het meest effectief in het reduceren van milieu-impact. Als we met z'n allen minder afval produceren, kunnen we echt een grote stap maken en de aarde minder belasten. Met andere woorden, voorkomen is beter dan genezen. Uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving blijkt dat Nederlandse consumenten bereid zijn om haar of zijn gedrag aan te passen op bepaalde gebieden⁵. Als we minder druk voelen om elke keer iets nieuws te kopen, is de weg vrij om de spullen die we al hebben meer te waarderen en langer te gebruiken. Dit is tegelijkertijd ook een financieel voordeel voor de gebruiker.

D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren, ChristenUnie, Partij voor het Noorden en Student en Stad willen met dit Initiatiefvoorstel werken aan het verminderen van de Groningse afvalberg. We zoomen in op mogelijkheden om de consumptie te verminderen door meer producten te hergebruiken, meer tweedehands producten aan te bieden en zodoende dus de noodzaak om nieuwe spullen te kopen te verminderen en hiermee kosten te besparen.

Aanpak

Uit de recent gepubliceerde Menukaart Afvalpreventie van VANG (Van Afval naar Grondstof)⁶, blijkt dat 'inwoners minder huishoudelijk afval hebben als de fysieke, sociale en economische omgeving hiervoor optimaal is ingericht. Een omgeving waarin het kopen van nieuwe spullen of verpakkingen wordt ontmoedigd. Als gemeente heb je een unieke positie in het creëren van zo'n omgeving.' Hier ligt dus een taak voor de gemeente om de leefomgeving zo in te richten dat het aantrekkelijk wordt om minder spullen weg te gooien en de noodzaak weg te nemen om spullen te kopen die niet lang meegaan. Een tip uit deze Menukaart is om de gelegenheid te creëren, bijvoorbeeld door een goed aanbod van tweedehands winkels en reparateurs. Hier hebben we in Groningen al goede stappen gemaakt. Dit moeten we bestendigen en uitbreiden. In dit initiatiefvoorstel doen we daarvoor een aantal voorstellen.

Als de gelegenheid en capaciteit goed ingericht is, kan de volgende stap genomen worden, namelijk door communicatieve activiteiten inwoners bewust te maken van bepaald gedrag en de bijbehorende sociale normen. Daarbij helpt het als belemmeringen weggenomen worden en de financiële voordelen inzichtelijk zijn. De communicatie moet hier op worden gericht en passen bij de doelgroep (bijvoorbeeld jongeren over het kopen van tweedehands spullen of jonge ouders over kostenbesparing voor luiers). Dit helpt om de motivatie van inwoners te vergroten en wordt het ook meteen duidelijk waarom het lonend is om spullen opnieuw te gebruiken. Het VANG vat het samen in dit beeld:

Er zijn in de Gemeente Groningen een aantal (beleids)plannen in de maak voor een routekaart naar een Circulaire Economie in 2035. Wij kijken uit naar die plannen. In de tussentijd is er echter geen tijd te verliezen. Daarom willen we met dit initiatiefvoorstel alvast een start maken en concreet aan de slag gaan. We willen de volgende zaken snel aanpakken:

1. Grof vuil omtoveren naar Tof Vuil
2. Doorontwikkelen kringloopwinkels en repaircafes
3. Zero Waste Raamstickers voor ondernemers
4. Wasbare luiers stimuleren in kraamzorg en kinderdagopvang
5. Inwoners helpen om voedselverspilling te voorkomen
6. Duurzame menstruatieproducten stimuleren

Aanpak 1 Tof vuil

In verschillende steden, zoals Bonn, wordt het grofvuil eens per 3 maanden op straat gezet, op de avond vóórdat de ophaaldienst komt. Dit mobiliseert de wijkbewoners om gezellig in elkaars troep te snuffelen en eruit te pakken wat hij of zij nog kan gebruiken. Dat wat een buurvrouw niet meer kan gebruiken, kan heel bruikbaar zijn voor jou. Bijvoorbeeld een fietsje dat een buurjongen ontgroeid is gaat naar een ander kind in de wijk. Of iemand vindt voor zijn of haar kleinkind die op kamers gaat een nieuwe bank of kast. Mensen vinden meubilair dat ze kunnen opknappen en weer helemaal hip maken. Speelgoed, bloempotjes, tuingereedschap, het wordt gedeeld en geruild. De volgende dag haalt de afvaldienst alleen op wat er na die avond nog over is. Zo gaat er veel minder verloren en het is tegelijkertijd een mooie manier om je burens beter te leren kennen, niet alleen circulair-duurzaam, maar ook sociaal-duurzaam dus. Van grof vuil naar tof vuil!

In Groningen wordt het grof vuil niet meer opgehaald. Maar we hebben wel milieustraten en andere initiatieven die door bewoners en woningcorporaties worden georganiseerd. Wij pleiten ervoor om deze initiatieven te faciliteren om ze uit te breiden en te combineren met tofvuil-feestjes. Zo kunnen wijkbewoners elkaar treffen en spullen een tweede leven geven. Het is belangrijk dat de Tof vuil momenten niet gebruikt worden om vuilnis te dumpen. De aangeboden spullen dienen nog wel bruikbaar te zijn of het moet mogelijk zijn om ze goed op te knappen. De gemeente kan middels de inzet van milieustewards aanwezig zijn om te voorkomen dat er gedumpt wordt.

Concreet zijn er een aantal doelgroepen waarmee kan worden begonnen en waar de gemeente Groningen al ervaring heeft, zoals studenten en bewoners van sociale huurwoningen, waar dit concept al werkt. De organisatie kan samen worden opgepakt met de woningcorporaties die dan bijvoorbeeld een parkeerplaats bij een wooncomplex afzetten om er een markt te houden waar de bewoners elkaars spullen delen. Daarnaast zou wellicht in samenwerking met de KEI een jaarlijkse vlooiemarkt voor kersverse stadjes georganiseerd kunnen worden. Voor studenten is de zomerperiode waarin veel verhuizingen plaatsvinden het ideale moment voor zo'n tof vuil feestje. Als de bewoners hierin eigenaar gemaakt worden, gefaciliteerd door de gemeente, kan dit een mooie dynamiek opleveren die gedragen wordt door de omgeving.

Ook kan de gemeente zogenoemde garage sales stimuleren, waar inwoners hun garagedeuren openen en daar hun nog bruikbare spullen verkopen aan burens en andere belangstellenden. Dit zou opgenomen kunnen worden in de communicatie rondom de milieustraten.

Aanpak 2 Doorontwikkelen repaircafés en kledingreparatie workshops

Andere mogelijkheden om het hergebruiken van spullen te verhogen zijn (pop-up) repair cafés en kledingreparatie workshops. Een goed voorbeeld hiervan zijn de workshops die Groff geeft in de Gemeente Groningen. Mensen kunnen dan onder leiding van professionals of vrijwilligers gereedschap of kleding repareren, zodat ze deze kunnen blijven gebruiken. Ook hier snijdt het mes weer aan twee kanten. Mensen kunnen nieuwe dingen leren, waarmee ze hun spullen weer als nieuw kunnen maken, op een ongedwongen informele sfeer in de eigen buurt, terwijl ze een praatje maken met een buurvrouw of iemand van een straat verderop. Zoals eerder ook in een motie van 9 november 2022 aangegeven, pleiten wij voor het uitbreiden van deze repaircafés en willen we ook de kledingreparatie workshops uitbreiden zodat er een dekkend netwerk ontstaat en nog meer inwoners deze weten te vinden om hun spullen een tweede leven te geven. Daarnaast willen we het gebruik van repaircafés en kledingreparatie workshops stimuleren. Daarvoor zijn er verschillende mogelijkheden. Te denken valt aan een bonus zoals in Oostenrijk is ingezet¹. We vragen het college om te zoeken naar een Groningse aanpak.

Wat betreft kleding, kan ook worden gewerkt aan een tweede leven van textiel. Vaak zoeken mensen dit via apps als Vinted, maar hoe mooi is het als dit ook lokaal kan? We vragen het college om voort te borduren op initiatieven zoals kledingruilbeurzen zoals Parti Martini en Gronings Goud om inwoners op laagdrempelige manieren te stimuleren om kleding een tweede leven te geven. spullenruilbeurzen

1

Aanpak 3 Zero Waste Raamstickers

Als je boodschappen doet, krijg je vaak een papieren tasje aangeboden om de gekochte spullen mee te nemen, of je koopt er 1 voor 10 cent. Maar beter nog is om je eigen tas mee te nemen. Veel mensen nemen al zelf een tasje mee², maar hier is nog veel winst te behalen. Zero Waste Nederland biedt ondernemers de kans om hun klanten te informeren dat het daar een goed idee is om je eigen tasje te gebruiken. Deze raamstickers voor ondernemers hebben de opdruk "Neem gerust je eigen verpakking mee"³. Hij plakt al op een aantal plekken in Groningen. De gemeente kan dit verder uitdragen en verspreiden via de

¹ Bron: website Groff <https://groningenfairfashion.nl/>

² <https://www.hetzerowasteproject.nl/2017/08/duurzame-hotspots-in-groningen.html>

³ <https://zerowastenederland.nl/zero-waste-raamsticker/>

Kamer van Koophandel, ondernemersverenigingen. Ook is het belangrijk om ondernemers die dit al doen in het zonnetje te zetten. Hierdoor worden bezoekers er op geattendeerd en zullen ze er sneller aan denken om hun eigen tasje te gebruiken en te hergebruiken.

Veel ondernemers vragen klanten al of ze zelf een tasje hebben, en deze stickers helpen om de boodschap extra duidelijk te maken en het gesprek aan de kassa extra makkelijk te maken. Wij vragen de Gemeente Groningen om deze stickers actief te verspreiden en middels de Groninger City Club en Zero Waste Nederland in gesprek te gaan met de winkeliers om de waarde hiervan te bespreken. Hierin kunnen ook andere ideeën die ondernemers aandragen voor verduurzaming besproken en doorontwikkeld worden, zoals het aanbieden van verpakkingsvrije producten of minder wegwerpartikelen.

Aanpak 4 Wasbare luiers

Wegwerpluiers vormen rond de 8% van al het huishoudelijk restafval. Het is dus een enorm groot deel van ons afval! Het verwerken daarvan is voor de gemeente (en voor al haar inwoners) ontzettend duur. Een reductie in het gebruik van wegwerpluiers kan dus een groot aandeel vormen in het reduceren van de hoeveelheid afval en de kosten.

Er is een goed en modern alternatief voor wegwerpluiers, namelijk wasbare luiers.⁴ De voordelen van wasbare luiers en de mogelijkheid om hier mee te werken zijn bij veel jonge ouders niet bekend. Zo zijn wasbare luiers veel goedkoper in gebruik dan wegwerpluiers. Maar jonge ouders komen er simpelweg niet mee in aanraking. In de gehele keten wordt dit niet gestimuleerd. Bij de verloskundige niet, bij de kraamzorg niet en in kinderdagverblijven niet.

Als ouders geïnformeerd worden over de mogelijkheden en financiële voordelen van wasbare luiers en hiermee op een laagdrempelige wijze in aanraking komen, is de kans

4

<https://www.milieucentraal.nl/bewust-winkelen/uitgelichte-producten/luiers/#:~:text=Een%20kindje%20draagt%20gemiddeld%205,minder%20impact%20op%20het%20milieu.>

groter dat deze wel gebruikt worden. Bij de verschillende organisaties waar ouders voor en na de geboorte van hun kind mee te maken krijgen, zoals kraamzorg en kinderdagverblijven, worden wasbare luiers niet actief gestimuleerd. Kinderdagverblijven mogen wasbare luiers zelfs weren. Hierdoor worden ouders niet gestimuleerd om wasbare luiers te (blijven) gebruiken, zelfs al zouden ze dit zelf wel willen.

Er zijn veel mogelijkheden voor gemeenten om hiermee aan de slag te gaan. Allereerst is er de mogelijkheid om een subsidieregeling te treffen voor een stimuleringspakket wasbare luiers voor aanstaande ouders. Dit wordt veel gedaan in Belgische gemeenten⁵. Als tegelijkertijd de organisaties waar baby's verzorgd worden, de wasbare luiers actief gebruiken, wordt dit gebruik gemeengoed en is het voor ouders gemakkelijk om deze te (blijven) gebruiken. Daarom willen we verloskundigen, kraamzorginstanties, en kinderdagverblijven actief informeren over de milieuvoordelen van wasbare luiers.

Kraamzorgorganisaties geven aan dat zij hier wel mee aan de slag te willen gaan. De methode die het beste werkt is om de kraamzorgorganisatie te voorzien van startpakketten wasbare luiers, zodat de kraamverzorgenden de wasbare luiers ook direct kunnen inzetten als ze nog niet in huis zijn en ouders direct kunnen helpen met het gebruik ervan. We kunnen hierbij denken aan een lease-constructie. Als de luiers niet bevallen, kunnen ze weer worden teruggegeven. Om dit op te tuigen is een beheerorganisatie nodig met een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente en de kraamzorgorganisaties. Een andere mogelijkheid is dat de pakketten worden gedistribueerd door de wijkverpleegkundige van het consultatiebureau, die tijdens de zwangerschap een huisbezoek brengt aan de jonge ouders. Communicatie voor jonge ouders over de voordelen is erg belangrijk. Ook kunnen we deze aanpak meenemen in plannen voor armoedebestrijding en beginnen met een pilot in de noordelijke wijken.

Als derde willen we kinderdagverblijven vragen om te gaan werken met wasbare luiers en ouders actief te informeren over het feit dat wasbare luiers welkom zijn. Daarnaast willen we dat de gemeente aangeeft bij kinderopvangorganisaties dat wasbare luiers niet geweerd mogen worden. Hiervoor zijn Wasbaar Welkom Raamstickers voor kinderdagverblijven⁶. Deze zouden door de gemeente gratis aangeboden kunnen worden aan de kinderdagverblijfororganisaties.

Aanpak 5 Voedselverspilling

In de grijze container bevindt zich gemiddeld nog 40% groente-fruit- en tuinafval, waarvan zelfs 9 kilo aan ongeopende voedselverpakkingen. Mensen willen dit liever niet, maar toch gebeurt het in elk huishouden, als mensen eten vergeten of verkeerd bewaren. Ook ligt de voorkeur soms bij het eten van producten waar men op dat moment zin in heeft (i.p.v. wat op

⁵ <https://stad.gent/nl/groen-milieu/wasbare-luiers-subsidie>

⁶ <https://lulierhuis.nl/wasbaarwelkom/>

moet). Mensen kopen producten in te grote verpakkingen vanwege de relatief lagere prijs, maar eten het dan toch niet op waardoor mensen uiteindelijk duurder uit zijn. Vaak loopt de dag anders dan gepland is waardoor maaltijden niet verbruikt worden. Tot slot weet niet iedereen de betekenis van de twee verschillende soorten houdbaarheidsdatums 'tenminste houdbaar tot' en 'ten minste te gebruiken tot'. Het is belangrijk om dit onbewuste verspilgedrag inzichtelijk te maken.

De gemeente kan voedselverspilling voorkomen door keukenhulpjes uit te delen. Voorbeelden zijn een 'Eetmaatje' om porties pasta en rijst af te meten, stickers van het Voedingscentrum⁷ als geheugensteuntje welke producten in de koelkast of vriezer moeten worden bewaard en een receptenboek over wat je met restjes kan koken. Denk ook aan het inzetten van apps tegen voedselverspilling zoals Too Good To Go, SuperCook en Verspillingsvrije Coach. Ook kunnen burgerinitiatieven zoals de Wijk-koelkast Hoogkerk⁸ verder gefaciliteerd worden.

Daarnaast kan de gemeente zorgen dat bedrijven aan de slag gaan met het voorkomen van voedselverspilling, zowel de hoeveelheid die vrijkomt in het bedrijf zelf als de impact die zij hebben op de hoeveelheid voedselverspilling bij mensen thuis. We vragen de gemeente om de voucherregeling van de Stichting Samen Tegen Voedselverspilling onder de aandacht te brengen. Met deze regeling help je bedrijven om aan de slag te gaan met het voorkomen of reduceren van voedselverspilling en het vergroten van de waarde van reststromen.

Daarnaast vragen de gemeente om continu aandacht te geven aan voedselverspilling, hier een structureel programma voor in te richten en dit te borgen in de Week van het Afval.

Aanpak 6 Menstruatieproducten

Menstruatieproducten zorgen ook voor een groot deel van de afvalberg. In één leven is dat ongeveer 90 kilo maandverband of 60 kilo tampons. Als mensen herbruikbare materialen gebruiken als zij menstrueren, kan deze afvalberg gereduceerd worden. En voor de gebruiker kan er flink op kosten worden bespaard. Een voorbeeld van alternatieven voor reguliere menstruatieproducten zijn menstratiecups of wasbaar menstratie-ondergoed.

Wij stellen voor om voor inwoners een voucher ter beschikking te stellen voor een menstratiecup of wasbaar menstratie-ondergoed. Om dit ten goede te laten komen aan de juiste doelgroep, zou dit bijvoorbeeld via de Stadspas kunnen. Een ander idee is om deze voucher mee te sturen bij de uitnodiging voor de HPV vaccinatie.

⁷ <https://www.voedingscentrum.nl/nl/thema/kopen-koken-bewaren/eten-bewaren/koele-stickers.aspx>

⁸ <https://hoogkerkonline.nl/de-wijk-koelkast/>

Partij voor
de Dieren

Christen
Unie

STUDENT STAD

We verzoeken de gemeente opdracht om uit te zoeken wat de beste methode is om herbruikbare menstruatie-producten te stimuleren en inwoners de mogelijkheid te geven om kosten te besparen én het klimaat te helpen.

Financiële paragraaf

De kosten voor deze aanpak worden bekostigd uit de afvalstoffenheffing, net zoals nu al het geval is. Door de overgang naar Omrin hebben we ruimte in het budget. De kosten voor bovenstaande voorstellen bestaan uit menskracht voor uitzoekwerk en incidenteel voor bepaalde projecten, zoals het inschakelen van expertise, onderzoek en projectleiders. We verwachten dat de kosten niet hoger zullen zijn dan 2 ton nu of 1 ton per jaar voor meerdere jaren (bijvoorbeeld 3 jaar) en dat deze kunnen worden bekostigd uit de huidige afvalstoffenheffing.

—

Aanpak 1 Tof vuil

Het stimuleren en inrichten van Tof vuil feestjes en garage sales zou gefinancierd kunnen worden uit het huidige budget voor Milieustraten. Het gaat met name om menskracht (eerst vanuit huidige bemensing, eventueel een projectleider) en afstemming met corporaties.

Aanpak 2 Uitbreiden reparatiewerkshops

Kosten voor deze aanpak zitten in het inhuren van Groff workshops en het faciliteren en aansturen van vrijwilligers.

Aanpak 3 Zero Waste raamstickers voor ondernemers

Zero Waste Raamstickers zijn verkrijgbaar bij Zero Waste Nederland. De kosten voor het distribueren ervan zijn niet hoog en kunnen worden meegenomen in reguliere contacten met ondernemers. Eventuele kosten voor een campagne zijn te overwegen.

Aanpak 4 Wasbare luiers

Er is een voorinvestering nodig voor de aanschaf van wasbare luiers als startvoorraad die kraamverzorgenden kunnen inzetten om ouders te leren hier mee te werken. Daarnaast is er waarschijnlijk een investering nodig voor het inrichten van een projectorganisatie van kraamzorg en gemeente om de voorraad te beheren.

Aanpak 5 Voedselverspilling

De producten van het Voedingscentrum zijn gratis verkrijgbaar. Hier gelden alleen verzendkosten en kosten voor een campagne.

Aanpak 6 Menstruatieproducten

De kosten voor vouchers voor menstruatieproducten zijn naar verwachting €25-30 per persoon x aantal menstruerende Stadspashouders. Als we ervan uitgaan dat een kwart van de rechthebbenden deze voucher zou inwisselen, zijn de kosten beheersbaar.

Raadsbesluit

Dictum:

De raad besluit

- I. het college op te dragen
 - a. de volgende voorstellen uit het initiatiefvoorstel *Afvalpreventie*.
Voorkomen is beter dan genezen uit te voeren:
 - i. Tofvuilfeesten, garage sales en repair-workshops stimuleren en faciliteren, samen met woningcorporaties
 - ii. Zero Waste raamstickers verspreiden en het gebruik ervan stimuleren
 - iii. een subsidieregeling treffen voor een stimuleringsfonds wasbare luiers voor aanstaande ouders
 - iv. in gesprek met kraamzorgorganisaties een organisatie inrichten waarin startpakketten wasbare luiers kunnen worden uitgegeven aan jonge ouders
 - v. Kinderdagverblijven stimuleren te gaan werken met wasbare luiers en ouders hierover te informeren
 - vi. een structurele campagne in te richten om voedselverspilling tegen te gaan
 - vii. De voucherregeling van de stichting Samen tegen voedselverspilling bij bedrijven onder de aandacht brengen
 - ix. vouchers voor herbruikbare menstruatieproducten ter beschikking stellen aan (aankomend) menstruerende inwoners en te onderzoeken op welke manier dit het beste bij de doelgroep terecht kan komen, bijvoorbeeld middels de Stadjerspas
 - x. inwoners en organisaties te betrekken bij deze projecten en de verschillende acties samen met hen te evalueren
 - b. de raad voor 1 januari 2024 te informeren over de voortgang van deze projecten
- II. het college op de dragen passende financiering te zoeken voor bovenstaande aanpakken en op te nemen in de begroting

En gaat over tot de orde van de dag

Andrea Poelstra-Bos	Tim van de Vendel	Terence van Zoelen	Peter Rebergen
D66 Groningen	Groen Links	Partij voor de Dieren	ChristenUnie

Leendert van der Laan	Mirte Goodijk
Partij voor het Noorden	Student en Stad

Endnotes

1. Bron beeld: Plastic Soup Foundation
2. <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/>
3. <https://babetteporcelijn.com/#home-hidden-impact>
4. <https://www.milieucentraal.nl/minder-afval/afval-scheiden/restafval/>
5. <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2023-icer-2023-4882.pdf>
6. [Menukaart afvalpreventie VANG Huishoudelijk Afval - VANG Huishoudelijk afval \(vang-hha.nl\)](#)
7. <https://www.maxmeldpunt.nl/geld/zou-bonus-voor-reparatie-kapotte-elektronica-ook-in-nederland-kunnen-werken/>